

SLOVENIJA
15.
JANUAR

str. 2

DOM
(OVINA)

str. 6

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 30. januarja 1992 • Leto II, št. 2 • Cena 10 forintov

KRATKA ZGODOVINA ŠTEVANOVSKE FARE

Inda svejta, da so števanovsko faro ustanovili (megalapították), so se sé držale vasi: Števanovci, Otkovci, Verica, Sakalovci, Slovenska ves. Kak je živelo lüstvo, da še fare nej bilau, kama so odli k sveti meši, si leko samo zmislimo. Zato ka nikše dokumente ne najdemo, ka bi v toj krajini kapejla bila. Mogauče je, ka je lüstvo v sausadno faro (Traušče) odlo.

Tjelko lejť je ves stara? Papirge pravijo, ka je tøj v XIV. stoletji že naselbina (település) bila. Cistercijanec Elek Kalász piše: "... tau je gvüšno, ka da je Marija Terezija zapovejdla, ka morajo biti škofije (püšpekiye) pa je Janos Sily grato škof v Sombotelu, so ustanovili 8 nauvi (h) far, med njimi Števanovsko."

Istina ka je tarbelo 10 lejť čakati. Dapa da je škof tū odo, je vido, ka je fara potrebna. Tak je števanovska fara kraj prišla od Traušča.

Za prvoga župnika (popa) so djali JÁNOŠA MARIČA. On je začno zidanje cerkvi. Matično knjigo (anyakönyv) je začno voditi od 1785. leta. Material pa zidare k zidanju je dala monoštrska fara, lüstvo v vesi je pa pomagalo z delom pa foringo. Tau ka je tarbelo dosta delavcov, kažejo 2 m kuste stané. Cerkev je duga 37 m, šurka 12 m. Ka so gospaud meli vólke bridje

(skrbi), leko vejmo od tauga, ka so samo 5 lejť ostali v Števanovca. 1970. leta so odšli na G. Senik.

Za gospaudom Maričom je prišo Štefan P. Hüľ, steri je lado sam 5 let organiziranje. Dosta je delo na cerkvi György Küzmič, steri ostal pri nas do svoje smrti, 27. februarja 1810. Njemi se dosta leko zavali. On je dau vlajati dva zvona v Kószegu. V njegovom cajti so postavili stari oltar. Za Küzmicom je prišo Matjaš Ivanóczy. Njega si moramo zapaumniti zavolo toga, ka je v njegovom cajti bila prva birma v Števanovca (leta 1829). Na steni cerkvi najdemo marmorno (márvány) tablo njemi v spomin.

Od tistogamau pa do gnes je fara mejla še 12 župnikov: ŠTEFAN ŠČAVNIČAR je živo v Števanovca od 1869. leta do 1894. leta. V njegovom cajti je bila zozidana šaula (kaulak leta 1882). 1894. leta je faro prejkzeu KÁROLY FODOR. On je začno pisati zgodovino (történetét) fare. Od njega vejmo, ka so k cerkvi vcuj zozidali šekreštijjo (zakristijjo). 1893. leta so dobili dva nauva zvona. "Károly" je vago 10 mejtrov, "Jožef" pa 281 mejtrov. Prva bojna je obadva "odnesla". 1895. leta je posvečal nauvi oltar redovnik Károly Hann.

Naslednje tri pokojne župnije se še starejši gvüšno

spaušnjio. Tau so bili Štefan Kocjan, Štefan Deli in Lajos Markovič, steri je 44

lejť kazo paut lüstvov k baugi.

Karel Holec

ljubljska banka

Pomurska banka d.d.
Murska Sobota

Pravi naslov
za denarne zadeve

Zveza
Slovencev na
Madžarskem
prireja 15.
februarja 1992
od 20.00 do
2.00

**SLO-
VENSKI
PLES**

v avli
2.osnovne šole
v Monoštru
Igral bo
ansambel
MAGNET

VABLJENI!

15. JANUAR

15. januar je bil za Slovenijo in njene državljane zgodovinski dan. In takšnih zgodovinskih dnevov se je v zadnjem letu in pol zvrstilo kar nekaj. Pot, ki se je začela s plebiscitom 23. 12. 1990, se je zdaj nekako zaokrožila. Takrat so se Slovenci odločili za samostojno državo, razglasili so jo 25. 6. 1991, potem je prišla vojna, Brionska deklaracija, odhod vojske in zdajle tudi mednarodno priznanje nove države v srcu Evrope. Pravzaprav so bile to tisočletne sanje mnogih generacij, mi pa smo jih uresničili.

In kaj lahko pomeni 15. januar porabskim Slovencem? Prav tako zgodovinski dan. Tako kot za matico plebiscit, mora biti to za Slovence, ki žive ob Rabi, začetek poti v neko boljšo prihodnost. Madžarska je bila ena tistih držav, ki je isti dan kot države Evropske skupnosti priznala neodvisno in suvereno Slovenijo. Tako zdaj Beograd ni več posrednik in ne more biti več izgovor.

O čem razmišljam? V prvi vrsti seveda o odpiranju novih mejnih prehodov med sosednjima državama. Porabski Slovenci, ki so že toliko časa brez neposredne povezave z matico, zdaj izgovor ne bodo več sprejeli. Mejni prehod Martinje-Gornji Senik, o katerem se ne govori le v zadnjem letu ali dveh, ampak vsaj že dve desetletji, se mora zdaj res odpreti. Kmalu bo minilo 450 dni od

obljube predsednikov Kučana in Göncza, da se bosta srčala na tem mejnem prehodu. Tako radi bi spremeniili dezinformacijo v našem časopisu.

Problemov ne bo tako hitro zmanjkalo.

Seveda meja ni vse, je pa veliko. Olajšala bo reševanje drugih težav, omogočila pa naj bi hitrejši gospodarski razcvet obmejnih krajev. Samo na ta način bomo lahko ohranili obe manjšini: slovensko v Porabju in madžarsko v Pomurju. Tako v preteklosti kot v sedanjosti je bilo na tem področju mnogo zamujenega. Popravni izpit pa bo potrebno opraviti zelo hitro, saj bo sicer prepozno.

Silva Eöry

SLOVENSKI KULTURNI PRAZNIK

Zadnje čase je prišlo v navado, da mnogi delijo narode na velike in majhne in tako tudi kulture. Takšno razlikovanje ni samo zmotno, ampak izpričuje tudi slepo razmišljanje.

Mogoče je neumestno navajati take poglede ob nekem prazniku. Prazniki so dobra priložnost za marsikaj. Največkrat je njihova funkcija v tem, da se ob njih ozremo v preteklost, brez katere seveda ni sedanjosti, da preglejamo, kaj vse smo storili, dosegli, in hkrati postavimo nove cilje in naloge.

8. februar je slovenski kulturni praznik. Eden glavnih namenov proslavljanja je, da sami sebi in vsem okrog nas skušamo vcepiti misel, kako nam je kultura vsem potrebna. Slovenska kultura je dokaz, da je bila prav ona tista, ki je slovenskega nesvobodnega človeka skozi stoletja budila k upornosti, dvigala njegovo narodno zavest in ponos, ga učila spoštovati materni jezik in gojiti ljubezen do domače zemlje. Brez upornosti, vzgojenosti, umetnosti in slovenskega knjižnega jezika ne bi bilo slovenskega naroda in ne lepe slovenske dežele s pokrajina med Sočo, Savo, Dravo, Muro in Rabo.

Ta praznik smo praznovali že velikokrat. Toda današnje praznovanje je izjemno. Slovenija prvič praznuje ta znameniti dan kot svobodna in neodvisna država. Pot do nje pa je bila dolga in posuta s trnjem. Zato so upravičeno ponosni vsi Slovenci v Sloveniji, na Madžarskem, v Italiji in Avstriji ter povsod po svetu. Slovenska kultura je enotna, del skupnega slovenskega kulturnega prostora in del svetovne kulture, del vseh nas, ki si prizadevamo, da bi z njo seznanili vse druge narode in ji dali ustrezno mesto v svetovni kulturni zakladnici.

V svoji zgodovini je dal slovenski narod pomembne osebnosti tako v likovni umetnosti, glasbi, pesništvu kot tudi v znanosti, na njihove dosežke je lahko upravičeno ponosen.

Želeli bi, da bi duh 8. februarja pripomogel k udržitvi narodne zavesti pri vseh zamejskih Slovencih, tako tudi pri Slovencih na Madžarskem, pa tudi k negovanju materne jezika in slovenske kulturne tradicije. Naj bo to dan preroda. Možnosti za to so dane tu in tam, samo izkoristiti jih je treba. Ob tem prazniku Te pozdravljamo, Slovenija, pozdravljamo pa tudi pridni slovenski živelj v Porabju.

Dr. Karel Gadany

SLOVENIJA MADŽARSKI, MADŽARSKA SLOVENIJI

Prvo je prišlo "madžarsko kmetijstvo"

Sredi tega meseca so na gornjeradgorskem sejmišču pripravili novost med dose-danjimi prireditvami - srečanje madžarskih in slovenskih gospodarstvenikov ter spremljevalno predstavitev blaga. Na njem je sodelovalo 12 madžarskih in 30 slovenskih podjetij, na srečanju pa so prešteli okoli 150 udeležencev.

O sodelovanju na trgu hrane in kmetijstva v celoti sta se kmetijska ministra dr. Elemér Gergátz in dr. Jože Osterc dogovorila že novembra lani na uradnem srečanju v Radencih. Madžarska je med državami, v katere Slovenija največ izvozi, na 10. in iz katerih največ uvozi na 11. mestu. Slovenci smo na Madžarsko prodajali zlasti strojno opremo in blago za splošno porabo, od Madžarov pa kupovali v glavnem surovine, reprodukcijski material in kmetijske izdelke. Tako eni kot drugi se želijo na vseh področjih čim bolj približati zahtevam Evropske skupnosti, zato izmenjava izkušenj in znanja obojim veliko pomeni. Privatizacija nekoliko zavira pospeševanje kmetijstva in

gospodarstva, vendar so v Gornji Radgoni kljub vsemu utrdili že začeto sodelovanje in sklenili nekaj novih poslov.

Madžarski kmetijski minister Gergátz je bil prvi tuji minister, ki je obiskal Slovenijo takoj po uradnem mednarodnem priznanju. Ob tem je izjavil:

"Kot minister za kmetijstvo Republike Madžarske še nisem dolgo na tem položaju, vendar sem kljub temu obiskal že dve državi kot prvi tuji minister po uradnem priznanju. Prva taka država je bila Ukrajina in druga Slovenija. To pa ni zgolj naključje. Že od malega so me starši učili, da je treba soseda spoštovati. Od omenjenih držav pa je Madžarska tako gospodarsko kot tudi politično odvisna. Za proces osamosvajanja smo nedvomno vedeli tudi Madžari in zelo smo veseli, da je vaša država zelo hitro priznala tudi Madžarska. Kot član madžarske vlade želim Sloveniji in njenim ljudem vse lepo in veliko uspeha."

Z lepimi in uspeha polnimi željami se je srečanje gospodarstvenikov v Gornji Radgoni tudi končalo. Ocene udeležencev so bile spodbudne in upanje na uspešno in dobro sodelovanje je postalo še bolj oprijemljivo.

Lidija Kosi

Milan Kučan

Predsednik Predsedstva
Republike Slovenije

Spisovani

Kljub visoko zastavljenim ciljem in velikim oviram, nam je uspelo uresničiti za kar smo se skupaj odločili. Slovenija postaja mednarodno priznana država. Iskreno upam in želim, da nam bo s skupnimi napori uspevalo tudi na drugih področjih. Hvala za sodelovanje v letu, ki se izteka. Verjamem, da se je izplačalo.

Veliko uspeha pri delu in prijaznega zadovoljstva sicer želi

Milan Kučan

KALENDAR (10)

GOSTÜVANJE

V začetki 19. stoletja so se nej tak ženili kak gnes. Tiste cajte so stariške svoje čeri aj sinove tistoma dali, koma so uni steli. Nej se štelo, če se mladiava radiva mata, če je dekla lejpa aj grda. Samo tau se je štelo, če je fejst znala delati pa dosta grūnta mejla. Bogati so se z bogatimi, sarmacke s sarmaki ženili.

Na gostüvanje je zvau zvač, šteri je na klobūki korino pa pantlike emo, na plečaj brisače pa dvej flajši. V eni je bilau vino, v drūgi pa bér. Steroga je sto za norca meti, tistoma je bér dau za piti. Kak je zvač

pauzvo gostivancare na gostüvanje, pa vi tö vejte, ka eške gnesnaden tiste reči gučijo družbange aj zvači po naši vasnicaj. Te reči so dojspisane v knjigaj **Sztaresinsztvo i zvacinsztvo**, štere so oprvin vödali 1807. leta v Soproni. Knigo je vküppostavo en škonik z naše slovenske okrogline, šterga ime eške ne vejmo. Ništerne reči pa pesmi je z vogrskoga dojobrno, ništerne pesmi so slovenske (Szlobod sneje, Od pét pijáni báb i drūge). Z vogrskoga je dojobrno na priliki eti guč, šteroga poznajo v vogrskon vesi Pusztafalu v županiji Borsod—Abaúj—Zemplén:

GDA SZE DRŪGA HRÁNA GORI PRINESZÉ

Borköszöntő

Na veszelje szercá Bóg je vino sztvóro,
Szív-vidámításra Isten a bort adta,
Kak je szvéti Dávid v Zsoltári popiszo.
Amint a zsoltárban Szent Dávid mondotta.
Záto je Goszpodár Lagev zvrtrati dáó,
Azért a jó gazdának a hordóját kifúrta,
Pun kamenec vina na szto prineszti dáó.
Tele üve borát ide fel is hozta.

Záto z-toga vina, dobro sze napite,
Azért jó uraim, a borból igyanak,
Na tom gosztüvanyi dobre voula bojdté,
E kis mulatságban vígan mulassanak,
Kamenec naklonte, ino ne zaszpíte,
Mozgásban legyenek, el ne aludjanak,
Ali z-toga vina mi tüdi podájte.
De a vőfélynek is egy kis bort adjanak.

Kak je tarbej gostüvanje slūžiti i na gostüvanji se držati, o tome gospaud KOŠIČ tak pišejo:

"Gostüvanje, svadba se pa more vu pristojnoj meri i redi, z dobrega srca, z vedrim obrazom opravlati. Nej tarbej takše lūdi vküp nabratí, ali ednoga kre drūgoga k stoli posaditi, ki so si nej radi. Či te pozovejo na kákše gostšenjé, záto serega (madž. sereg — ime za žlato v vogrski vesnicaj v Slavoniji, op. M.K.) ne pripelaj z-sebom, čí ti je nej dovoljeno. Roké čedno drži na stoli, z rašoškami (vilicami) si zobé ne trejbi, čonte pod stol ne lūčaj. Čemi (poštenomi) gosti dojde pun želodec z gostüvanja domou odnesti, nej pa tüdi napháne žepe."

Marija Kozar

Ko se ptički ženijo

NOVA IGRA SENIŠKE LUTKOVNE SKUPINE

Konec prejšnjega šolskega leta so se morali na žalost posloviti nekateri dolgoletni "igralci" naše amaterske skupine. Ester Šulič, Klara Dravec in Gabor Bajzek so nas zapustili zato, ker obiskujejo srednjo šolo drugje. Ostali sta le dve članici "stare" skupine, Renata Čizmas in Amanda Horvat. Ko sem iskala nove člane, so se prijavili sami fantje, Žolt Bajzek, Tomaž Kozar, Tomaž Grebenar in Laci Kainc. Kot se je pokazalo, imajo fantje poleg volje tudi sposobnosti za lutkovno dejavnost.

Pravijo, da ena skrb ni skrb. Kot nalašč sem zvedela, da naša dolgoletna mentorica Jožica Roš ne bo mogla prihajati k nam iz zdravstvenih razlogov. Tudi javno bi se ji rada zahvalila za skrbno delo v imenu vseh tistih, ki jo imamo radi. Pod njenim vodstvom smo dosegli lepe uspehe.

Torej bila sem v skrbeh, kako naprej? Imam "novo" skupino, nimamo mentorja! Stvar se je zelo hitro rešila, naš novi mentor je postal Miki Roš, ki ga v Porabju poznajo kot igralca glavne vloge v Živem kamnu. Igro z naslovom Ko se ptički ženijo je za nas napisal Feri Lainšček. Govori o tem, kakšne težave imajo ptički pri ženitvi. Novost je, da je ena od vlog (strašilo) v porabskem narečju. Za to vlogo sem naprosila Ester Šuličovo, ki je takoj pristala.

Kako poteka naše delo? Igro smo pod vodstvom mentorja večkrat prebrali, se pogovarjali o vsebini, da bi se lahko otroci čimbolj vživeli v zgodbo. To je zelo zahtevna naloga. Redno imamo govorne vaje, kajti otroci morajo govoriti razločno in razumljivo. Pravo delo se bo začelo takrat, ko bomo vadili z lutkami. Vodenje lutk zahteva posebno sposobnost.

Upam, da bomo kos nalogam in bomo lahko pokazali staršem in vsem Slovincem v Porabju, kaj smo se naučili.

Klara Fodor

KAK Z GOŠČIC OLI GRATA?

Kak je fanj, da človek zabejli šalato z goščicovin olinon. Depa ka kelko tarbej delati, dočas, ka z goščic oli bau, tau samo tisti vej, steri na spartolejt posadi goščice, v djeseni tikvi domau zvozi, je vösčisti, goščice posuši, je zmoča, sausede parzové, goščice olūpa, je posuši v peči pa že leko v mlin pele.

Ka se v mlini godi, nam kažejo kejpi. . .

1. Goščice melajo. . .

2. . . . mejsijo. . .

3. . . . pražijo. . .

4. . . . in prešajo. . .

OD SLOVENIJE...

SLOVENSKI VRH SPREJEL ZAMEJCE

V prostorih slovenskega izvršnega sveta v Ljubljani je predsednik predsedstva Slovenije Milan Kučan sprejel predstavnike zamejskih Slovencev. Na srečanju so bili še ostali člani predsedstva: Ciril Zlobec, dr. Matjaž Kmecl, dr. Dušan Plut in Ivan Oman, poleg njih pa še predsednik vlade Lojze Peterle, predsednik skupščine dr. France Bučar in ministra za zunanje zadeve in Slovence po svetu dr. Dimitrij Rupel in dr. Janez Dular.

Predstavniki slovenskih organizacij iz Italije, Avstrije in Madžarske so čestitali slovenskim politikom ob mednarodnem priznanju in povedali, da upajo, da bo to pomenilo boljše čase tudi za Slovence, ki živijo zunaj meja matične domovine. Sicer pa so Slovenci v Italiji ponosni, saj Slovenija ni podpisala memorandumov in se bo z Italijo še naprej pogajala o položaju manjšin. Na Koroškem je aktualna razprava o avstrijski državni pogodbi, Slovence pa seveda najbolj zanima njen 7. člen. Slovenija se v obeh primerih, kar se tiče mednarodnih pogodb, ki urejajo tudi položaj manjšin, čuti naslednica Jugoslavije, zdaj pa je tudi priložnost, da zakonsko raven zaščite manjšin v Italiji in Avstriji še utrdi.

Najlaže naj bi bilo z Madžarsko, saj tu med državama še ni bilo dvostranskih pogodb, ki bi se lotevale tega področja. Madžarska naj bi zdaj tudi sama ponudila, da bi sosednji državi to storili.

To so torej globalni problemi, zamejski Slovenci pa so spregovorili tudi o konkretnih vprašanjih. Predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem Jože Hirnök je omenil predvsem mejni prehod Gornji Senik-Martinje. Na Beograd se zdaj ne bodo mogli več izgovarjati, zato bo čimprej potrebno nekaj storiti in prehod odpreti.

Milan Kučan se je ob koncu vsem zamejcem zahvalil za njihov trud pri osamosvjanju Slovenije.

Materna rejč (2)

KAŽI - GEZIK

Dostokrat je čüti, ka prej mi v Porabji ne vejmo knjižno slovenščino aj po "slavski" gučati. Tau je istina, depa nej na telko, ka bi nej dobro razmeli, če bi se malo potrüdili. Ta knjižna rejč zato nej takši baukaš (bavbav), kak ništarni pravijo. Eške prejk müzge leko pridemo, če vejmo, gé tá je tarbej titi. Med našim govorom pa knjižnim jezikom pa je dosta takši pauti. Zato, ka je tau ena sama rejč: slovenska. Samo ena varianta je starejša pa lepša — porabski guč —, druga pa mlajša, bole djenau, bole moderna. Svojo materno rejč pa se moremo navčiti, ka namesto guča don ne moremo — kazati en drugoma.

Gnauk je būu en velki nemški čednjak (znanstvenik), šteri je vözmislo, ka človeki svojo rejč ranč nej tarbej nücati. Vse si leko z rokami pokažemo. Té štonderoša je zvödo, ka na Vogrskon tö geste en takši ftič, šteri zna s prstami govoriti. Po meštřiji je būu šauštar, pa je trnok rad püu. Dosta je marnjavu, ka če se je gnauk že gospodni Baug zmejšo, ka je človeki nej deset gotanj (grl) naredo, liki deset prstov, te aj prej čeden (pameten) človek gor darži tisti en gut za piti, nej pa za guč!

Čednjak pride z enim vučnikom k šauštari. Svojo pestnico gorzdigne, pa kaže svoj palec. Natau je šauštar pokazo palec pa eške en prst. Potontoga čednjak tri prste, šauštar pa je samo pestnico kazo. Profesor je te klabüka zdigno, pa būu celau veseli, ka sta se prej tak fejšt razmela.

"Ka sta pa te gučala?", ga je vanej pito vučnik. "Ge sam ma pravo, ka je prva peršona Oča. Šauštar je z dvöma prstoma odgovorüu, ka je drugi Sin. Te sam ge s tremi pokazo, ka samo s svetim Däjom vred je Trojica. Un pa je s pestnico pravo, ka če rejsan so tri peršone, Baug je samo eden.

Vučnik je nej dau valati, pa je üšo nazaj šauštara pitat. "No, te ste se dobro razmeli?"

"Vü pam se, ka me je razmo tisti parpitani zlaudik! V moj ram (hišo) pride, pa te se mi tü cona (roga)!"

"Cona?!..."

"Z enim prstom mi je najoprvm pokazo, ka prej ge samo eno okau mam. Te sam ma ge z dvöma prstoma pravo, ka je moje eno okau več vřejdno, kak njegove dve! Te pa un s trejmi prstami loboče, ka müvadva vküper tri oči mava. Natau sam ge v čemeraj pestnico zdigno, aj se spuca (pobere), ka ga ovak vküp vtrgnem!..."

Najbaukše, če mo svojo slovensko materno rejč tadale gučali, nej ka bi mi tö tak zopojdli s kakšim tihinskim (ugro-finskim) gezikom.

Fr. M.

KAJ BO S TOVARNO SVILE?

Največja tovarna v Monoštru, ki je videla v svoji dolgi zgodovini tudi lepše dneve, je v stečaju.

V dnevnikih smo 14. januarja lahko prebrali razpis Inštituta za razvoj o prodaji tovarne svile. Izključna cena je 800 milijonov forintov.

Bratje Bujatti prav gotovo niti v sanjah niso pomislili, da bo njihova tovarna še enkrat doživela takšno usodo. Tovarno so ustanovili trije bratje, lastniki tekstilne tovarne na Dunaju, leta 1891. Z izdelavo so začeli dve leti kasneje, leta 1910 so imeli že 239 zaposlenih.

Na koncu 20. in začetku 30. let je gospodarska kriza zajela tudi ta obrat. Leta 1931 so odpustili večji del delavcev, 1933. leta pa so tovarno celo zaprli. 1935. leta je začela na novo poslovati kot delniška družba. Po drugi svetovni vojni so jo nacionalizirali, obnovili in dogradili. Leta 1969 je bila to največja tekstilna tovarna na Madžarskem. 42 % izdelkov te gospodarske panoge so naredili v tem obratu.

Ko so stroji še tkali svilo

Tovarna je dajala kruh na vrhuncu svojega poslovanja približno 2200 ljudem. V tem obratu so delale cele družine. Hčere so sledile materam, sinovi očetom. Biti zaposlen v "židanoj fabriki", je nekaj pomenilo tudi v slovenskem Porabju, kajti to je bil zajamčen "slüz".

Tačas imajo manj kot 1000 zaposlenih. Nekaterim delavcem je prinesel delavsko knjižico "za darilo" že Božiček, kajti tovarna je na koncu lanskega leta odpustila 150 ljudi, januarja pa novih 250. Podobna usoda čaka februarja še 260 delavk in delavcev. Ostane jih približno 400, kar je komaj več kot je bilo zaposlenih leta 1910.

In kaj bo z ljudmi, predvsem ženkami, ki so se po petindvajsetih ali tridesetih letih tkanja znašle na cesti?

M.S.

PISMO RÁKOSINI

Eden mladi porabski Slovenec se mi tauži, ka so dosta lüstva vödjali (odpustili) z dela v Židani fabriki v Monoštri. Pa ka prej največ Slovenov. Pa ka bi nika tarbölo narediti, nikan pisati, protestirati.

Ne vördjem, ka bi drejk (nalašč) več porabskim Slovomom gorpravili delo (odpovedali), kak Vaugrom. Že zatogavolo tö nej, ka so Slovenci vsigder najbolje flajnsni pa delavni bili v Židani fabriki. Po pravici povedano, nega dela nej za Madžare, naj za Slovence.

* * *

Ena mlada porabska Slovenka je 1951-oga leta začnila delati v Židani fabriki. Te, da je na Vogrskom vlado najbaukši Stalinov vučenc, Rákosi. Eno paut 53-oga leta je ranč zadvečarka delala. Da je večer v desetoj dojparteklo delo, so ji — mijeniks-tijeniks — v roke dali delovne knige. Zaman je pitala, zaka? Don tau povejte, zaka? Zato.

Trnok je žalostna bila. Gnauk je k njim prišo človek, šteri je tistoga cajta partijski sekretar būu v njinoj vesi. Njega je tö pitala, zaka? Zato, se je glaslo odgovor, ka ste

prej kulacke. Mi?! Vej pa ranč gesti nemo, kak bi te kulacke bili?!

Sirauta kaj nej znala, je ziskala eno koc-kasto irko (zvezek), vöčesnila (iztrgala) dva srejdjniva lista, nin na žmetni najšla en navaden klabajs (svinčnik), pa začnila pismo pisati samoma Bogeju na Madžarskom: Rákosi. Atrejsa tö nej djanau znala, samo telko je gor napisala na kobet (kuverto): Rákosi Mátyás Titkárság (Tajništvo), Budapest.

Pa velki gospaud maloga zraska je pismo daubo od porabske Slovenke. Tau je tö nutri spisala, ka je una slovenskoga roda. Za tri mejece go je direktor Ofner zvau, ka aj pride nazaj delat. Malo je čemeran būu, ka prej zaka nej najprva njen pravila svoje, ka so je prej tisti velki tovariši v Pešti trnok pošüvali (kregali). Komi bi leko pravila, če so mi vnoči v roke dali knige, da nin njuga nej bilau v kancelajji?! Pa zakoj ste me táposlali?!

Da so prejdni tovariške fabriki vödjali, ka koga vse je tarbej völičiti z dela zato, ka so "kulacke", so mislili na eno drugo žensko z gnakin (istim) imenon v ednoj vogrskoj vesi. Ne bojte čemerni!

Aj pa so jo rejsan zato nazaj vzeli, ka je

Slovenka bila? Tau je tö mogauče. V diktaturaj je vse mogauče.

* * *

Zaka sam don tak pravo tistoma mlado-ma Porabci brez dela, ka ti tö leko pišeš zdaj v demokraciji, kak tvoja mati gnauk svejta v diktaturi, depa zaman. Prvič zato, ka v Židani fabriki nemajo dela nej samo Slované, liki Madžari to nej. Po kakši logiki bi te zdaj leko proso, ka aj Slovom don delo dajo? Zato, ka nam morejo dati posabne pravice?

Tau gnesnadén nema v "trdi demokraciji" na Vogrskom nikšoga pomena, če je stoj Slovenec, Nemeč, Slovak, Romanar ptt., kak v "mekoj diktaturi" eške nej tak dugo. Že v tom tuali, ka bi zatogavolo leko meli kakšo prednost (előny). Zdjaj, da je vsigder vekši antisemitizem, da skinhedovci Ciganje, Arabce, Črnce, Kinejzare bijejo, smičejo, kolejo? Zdjaj, da se Vaugri nad sebov conajo, ka — ti pa ti pa ti ste nej pravi Madžari, liki samo — mi pa mi pa mi?!

Pa kockasti papperi so tö nej fáli (poceni).

Francek Mukič

Kaj bo prinesel nov zakon narodnostnemu šolstvu

V teh dneh je v javni razpravi osnutek zakona o šolstvu. Če ga primerjamo s prejšnjim zakonom iz l. 1985, najdemo nekaj novosti.

Kot pozitivno lahko ugotovimo, da se je spremenil pristop zakonodajalcev do narodnostnega šolstva.

Prejšnji zakon je govoril o pravici do pouka v materinščini oz. do učenja maternega jezika v "pogojnikih".

("Otroci oz. učenci, pripadniki manjšin, se lahko učijo v materinščini...")

"Narodnostni jezik se lahko poučujejo na vseh stopnjah šolskega izobraževanja...")

Osnutek novega zakona govori o dolžnosti in določa tudi organ, ki je dolžan zagotoviti pogoje za narodnostno šolstvo.

("V naseljih, kjer živijo pripadniki narodnostni, so lokalni samoupravni organi dolžni zagotoviti delovanje narodnostnih skupin v vrtcih in šolah oz. nastaviti narodnostnega pedagoga...")

V istem stavku naletimo na oviro, kajti stavek se nadaljuje tako: "... če je vsaj 8 prijavljenih."

Zakaj je določeno število? Znano je, da narodnostne skupnosti na Madžarskem ne živijo strnjeno. Šole, kjer se poučujejo jezikni narodnosti kot predmet ali kjer poučujejo dvojezično, so "majhne šole", z malo učencev. Tudi v Porabju se pogosto dogaja, da imamo v razredu le 5-6 otrok. Torej, če jih v oddelku ni 8, potem nimajo pravice do pouka materinščine?

Po sprejetju zakona lahko pride do nesporazumov, kajti osnutek dosledno govori o narodnostnih šolah z narodnostnim učnim jezi-

kom. Dobro vemo, da je le-teh zelo malo. Če je sploh kakšna osnovna šola na Madžarskem, kjer poučujejo vse predmete v materinščini!

Na največ narodnostnih šolah je materinščina le kot predmet, najdemo pa tudi nekaj dvojezičnih. Zakon bi moral razlikovati te tipe t.i. narodnostnega šolstva. Novost je, da učni program predvideva tudi poučevanje zgodovine in zemljepisa lastne narodne skupnosti v skladu z madžarsko zgodovino itd.

Osnutek šolskega zakona ponuja narodnostnim skupnostim na Madžarskem več kot katerikoli zakon do sedaj, toda nekateri pojmi niso jasno razčiščeni, zaradi tega lahko nastane spet razkorak med zakonom in prakso.

Erika Glanz

VABILO NA GORENJI SENIK V KULTURNI DOM

Če je petek, te je na Gorenjon Seniki v kulturnon domi vse živo. Té den ma vaje pevski zbor. V petek mladina pride domau s šaulaj pa se srečajo v klubi. Prejšnji petek je prišlo vabilo na našo zvezo. Mladina nas je zvala na G. Senik.

Tak pred ednom mejsaci so si mladi zbrodili, da bi dobro bilau, če bi meli slovenski klub. Več kak 20 mladi(h) se je vküpzbralo.

Najoprvin so začnili klub (prostor) malo vred djati. Klub mora meti program tü. Zato so nas prosili za pomauč. Na srečanje so pozvali župana vesi, Martina Ropoša tü. Presenečena sa bila (meglepódtém), da sa vidla telko mladine. Vidlo se je, ka rejsan nika štejo (hočjo). Tau, ka štejo slovenski

klub, so pokazali že s ten, ka so vsi lepau gučali slovenski.

Kakšen program naj ma-jo? Najbola potrebno bi bilau, da bi mladina obnovila (felújítaná) stare šege. Zdaj, da se približava fašenek, bi leko ojdli po fašenki.

Mladina bi rada mejla ansambel, lepau bi bilau, če bi zvün moderni(h) znali igrati naše domače naute tü. Za vodjo kluba so si mladi

vöodabrali Tomaža Škaperja, za ime kluba TROMEJ-NIK.

Dostakrat dojpgledamo mladino, tak mislimo, ka drugo ne znajo, samo norijo. Zdaj se je znauvič pokazalo, ka je nej tak.

I. Barber

OTROŠKI VRTEC V ŠTEVANOVCA

V Števanovca majo od 1986. leta vrtec. Sé odijo mlajši z Verice pa z Andovec tü. Voditeljica vrtca je Agota Holec. "Štirinajst mlajšov mamo, 2 vzgojiteljici pa eno varuško (dada). Zdaj samo iz Števanovec ojdijo k nam. Z Anodvac pa z Verica nejmamo mlajše. Tri skupine (csoport) mamo. Male, srednje pa veltje. Šest male, tri srednje, pa pet vekše. Dva pa pau, tri leta so stari, da je gorazemamo."

Kakšen je eden den v vrtcu?
"Do osme vöre pridejo mlajši v vrtec. Od osme do pau devete mamo prvo vöro. Po tistin je zajtrk. Po zajtrika mamo drugo vöro. Putejn se igrajo, šetamo se. Pudné obed majo pa dejo spat. V fartau tretjoi stanejo. Djejo pa dejo dumau."

Ka se morajo mlajši navčiti?
"Dosta se morajo včiti. Morajo se navčiti malati človeka, farbati, šteti do daset. Morajo vedati, ka je več-menja, vekšimenši. Morajo vedati goučati od družini. Živali (állatok) morajo goraspoznati. Naprej je spisa-

no, ka tjelko pravljic (mesét) morajo vedeti. Mujvati, zube prati sami morajo. Djesta en nivo (szint), ka sakši mora vedati. Samo tak leko v šaulo dé."

Včijo se mlajši slovénsko?
"Ja vsakši otrok se vči. Na tjejan dva dni. V ponejtlak pa petek. Sakšimau dvajsti minut. Gučimo od živali, barve od knjige.

ge. Kak zajterkujemo, kosimo. Kaj delamo v otroškem vrtcu. Včimo se pesmi."

Kakšno pomauč dobite?
"Nikšo pomauč ne dobin. Nišče mi ne puvej, ka bi mi tarbelo navčiti mlajšon. Man knidje, s tiste je proban včiti."

Pa kak stoji otroški vrtec s pejnazi?

"Sploj malo pejnaza dobin. Zdaj smo dobili od Zveze Slovencev pet djezero forintov. S té pejnaz sa špilo tjöpila. Več pejnaz nejmamo. Dobro bi bilau, če bi imeli, bi leko več slovenstje knjige tjöpili, zato ka samo dvej-tri mamo. Špila (igračke) tü na nikoj prišla, vö bi go tarbelo manijti. Drüdji vrtci plačajo za tau, če sto slovenščino vči mlajšon. Dja za tau en filer ne dobin. Ejndrik dvakrat telko pejnaz dajo vrtcu kak pri nas. Kak je tau? Töj pa štja tista pejnaza ne dubimo, ka bi potrebno bilau. Kak leko, ka drüdje vrtce bola pomagajo kak nas?"

K. Holec

... DO MADŽARSKE

MINISTER ČESTITAL OB PRIZNANJU SLOVENIJE IN HRVAŠKE

Ferenc Jožef Nagy, minister za narodnosti na Madžarskem, je 20. januarja 1992. sprejel predstavnike Zveze Slovencev in Zveze Hrvatov na Madžarskem.

Gospod Nagy je pojasnjeval čestitke predsednika Józsefa Antalla in je v kratkem govoru izrazil željo, da bi se razvijalo sodelovanje med Madžarsko, Slovenijo in Hrvaško. Predsednik Zveze Hrvatov na Madžarskem Đuro Frankovič se je zahvalil za čestitke in za požrtvovalnost madžarskega naroda pri sprejemanju in oskrbi hrvaških beguncev. Po mnenju gospoda Frankoviča je ta pomoč dobra podlaga za prihodnje sodelovanje in dobrososedne odnose. Jože Hirnök, predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem, je v svoji zahvali izrazil upanje, da bo priznanje Slovenije pozitivno vplivalo tudi na položaj Slovencev na Madžarskem.

ŠTIPENDIJA V AMERIKO

People's Academy for Minorities s sedežem v Budimpešti in Central and Eastern European Academy for Business and Education iz

Colorada razpisujeta natečaj za profesorje angleščine oziroma za poslovneže. Kandidate pričakujejo predvsem iz vrst narodnostnih manjšin. Pogoj je znanje angleščine. Stipendija je mesečna. Informacije dobite v pisarni PAM-a (1066 Budimpešta Ó utca 8-10, tel.: 131-0176).

DOMOVINA

Ne vejm, kak je tau, ka tačas, ka je človek zdrav, tačas se ne vej prav veseliti svojomi zdravdji. Da be težen grata, te začne gučati, kak je fanj bilau te, da je zdrav būu! Kak je tau, ka ništarni bole poštujejo svoje bližnje ted, da so té že mri-li, kak da so živeli? Svojo domovino, da so go mogli zapistiti, svojo materno rejč, da go več ne morejo nūcati, pa go že skor pozabijo? . . .

Da sam v 70-aj lejtaj kak mladi študent dostakrat igro na fude (harmoniko) v kakšoj družbi v našom slovenskom Porabji, se je dostakrat zgodilo, ka so me prosili, aj tázigram pesem: Domovina, domovina, mili moj slovenski kraj. . . Tau pesem so sploy radi prosili tisti naši Slovenci, šteri več ne živéjo v Porabji, liki v kakšnom madžarskom kraji. Prajznina strina, **Kristina Monek** na Dolenjon Seniki so zdaj moj šejft prejkvzeli?

— Vi mate samo enoga brata, pa tistoga v Meriki. Tam so bole bogati, kak mi na Vogrskom, dosta več majo, kak povejmo ge pa vi, pa je don nika, ka so nej mogli najti tam. Ka se za peneze ne more kúpiti.

— Da sam ge tam vanej v Meriki bila pri mojomi brati, te san ma tan spejvala eno pesem, štero smo se eške od našoga očo navčili. Un tó, pa ge tó. Samo un je poza-bo. Zdaj te nej tak dugo je doma na Vogrskom bila njegova žena. Prva kak je prišla, mi je brat piso, ka bi un tak rad "tisto" pesem emo! Na kazeti.

— Vi ste pa skor zamidili. Fligar je skor prva odišo v Meriko, kak ste vi v vašon "študioni" gorzeli pesem. Mojtibaug! Vaš brat pa bi leko tadale samo fūčkali, nej pa spejvali tó tisto porabsko nauto!

— Tau sam ge tak odlášala. Da mi nej na misli prišlo, da sam nej mejla cajt. . . A, vej prej eške cajt geste! Da je moja šogorca (svakinja) sé prišla v petek, tisto sam eške nin nej mejla dojzeto na kazeto. Pravila mi je, ka v nedelo zrankoma de ūšla nazaj v Meriko. Jezošmarija! Zato sam mogla vnoči, da je edenaj-

sat vóra že minaula, vsizamaj so šli spat, pa so nej znali, ka sa ge ūšla tanzaj v drugo kúnjo, pa sam tam fejst spejvala, ka aj mojomi brati leko kazeto pošlem. Eške dobro, ka ma niške-nej čūu, ka bi mislili, ka se mi je zmejšalo, ka v paunau-či spejvam!

*Bom šeu na plamince, na vis'ke goré,
Bom daleč poslušajo seničke zvoné,
Senički zvonauvi nemilo pojó,
Ar mojo zaročnico na cintor nes'jó.*

*Ali naj jo neséjo, ali naj jo nes'jó,
Če ravnoč je meni tak žmetno za njó,
Pokopati dam jo, škropiti pa(j) nej,
Škropitale bodo moje lastne skuzé.*

— Tau pesem te vaš brat tam v Meriki poslušajo, pa si malo na svoj dom mislijo?

— Gvūšno, gvūšno. Kako-li, ka so daleč od nas té lidgé, vsakši rad zna od svoje domi, se rad nazaj misli.

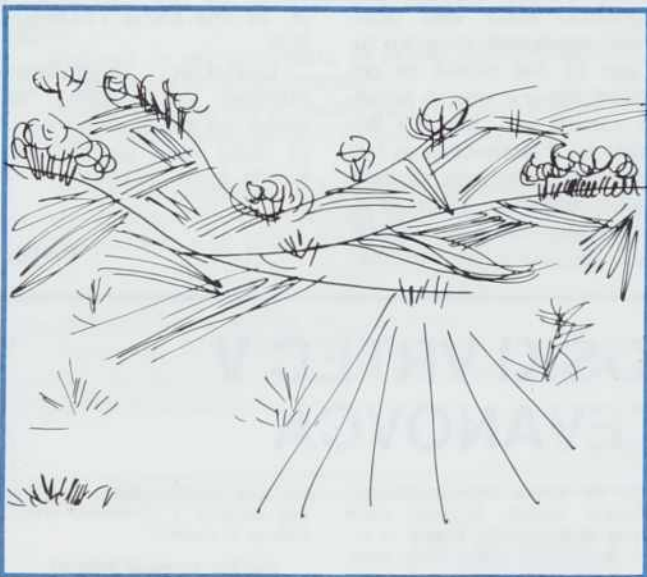
doma bili —, tam več nega iže pa nej nika, ali meni je tam tak dobro, ka bi tam ostala cejli den na tistom bargej!

— Pa zaka te tau gé, ka brodite?

— Ne vejm, ne vejm. Tam smo se zlegli, tam smo gorasli. . . Tisto je preveč do-

bro! Meni! Ge ne vejm, kak drugi gé.

— Etoznauk sam gučo z enim drugim človekom, šteri je tó tak pripovejdo, ka je prej že ne vejm kelko lejt, trejsti aj štirideset nej

Moj brat preveč dosta. Da sam ge tam vanej bila, da sva malo cajt mela, ka sva samá bilá, müva sva samo od Gorenjoga Senika gučala! Pa kak je te bilau, pa kak je te bilau, kak je té, kak je tisti? . . .

— Kak pravite, normalen človek je tak gé, ka kama-koli odide, kakšakoli mala sarmačka vejs bila, ge se je naraudo, te si zato don nazaj brodi?

— Tisto je najbaukše, svoj dom! Ge sam na Gorenjon Seniki nikanej trnok dob-roga mejla, liki da ge tavó na tiste bargé pridem — znaš mi smo na Melekinon vreki

doma na G. Seniki, pa prej če se z autonom samo malo tagor po glavni ulici, po Ciganjskoj gasi pela, pa de nazaj v Somboteu, prej ma je že dosta leži pri srcej.

— Ge sam preveč, preveč rada, da leko na G. Senik pridem! Tačas, ka sam mejla, kam titi, ka sam mejla svoj dom, sam se vsigder preveč domau trla. Pa nej samo tau. Da z G. Senika kogakoli vidim, meni je te tisto tak dobro pri srcej! Strašno. Preveč rada mam tisto slovensko lústvo. Tam smo gorasli, tisto je naše. Nej? . . .

Francek Mukič

NAŠE PESMI (16)

Pravo sam ti

*Pravo sam ti dostakrat,
da sam prišo k tebi spat.*

*Ne (j)oženi se,
ne (j)oženi se,
le počakaj ti namé.*

*Nej s'ma stejla čakati,
pa si se (j)oženila.
Ti s' (j)oženjena,
premočno žalostna,
jaz pa mladi i veseu.*

*Jaz pa pojdem, kama koli štjem,
lubo najdem, kakšno koli štjem.
Enkrat lepšo,
trikrat jakšo,
kak si ravnoč luba ti.
Rideča lica, črne oči,
pri njej bi ležo tri noči.
Rideča lica,
črne (j)jauči,
pri njej bi ležo sem lejt.*

(Slovenska ves)
—mkm—

Zbudi se Slovenska ves!

*Zbudijmo se vaščani!
"Dolg cajt" smo že spali!
Med tem postali smo Monoštrčani,
jezik in vaško skupnost pozabili!*

*Imeli smo pot do Števanovec,
ta ni hodil samo lovec.
A, sedaj poti več ni,
le preko Monoštra se hodi.*

*"Smetje" zbiramo na Püngrici,
ko je vólka voda, to nosi po vasi.
Popravljali smo jarke in poti,
ker ni skupnosti, smo postali leni.*

*Imamo dve gostilni,
kjer so pogosto plesi.
Imamo nogometno ekipo,
navijamo za njo.*

*A, ni več starih šeg,
navade so zapuščene.
Pozabljamo naš jezik,
počasni se imena: Slovenska ves!*

Zbudijmo se! Delajmo zase!

*Ne čakajmo vedno na druge!
Drugi nas izkoriščajo,
mi se pa le kregamo.*

*Obnovimo našo staro vero,
tako kot nogometno ekipo.
Stara šega naj se utrdi,
vaška skupnost naj se vstavi!*

*A, nekaj se vedno vrine vmes,
izgovoril bi še večje resnice,
a vedno poslušam — ne samo jaz —
same polresnice!*

J. Nemet

BOŽIČ

20. decembra so se začele počitnice. Potem je čas hitro mineval. 23. decembra je oče prinesel veliko jelko. V sredo sva jo z bratom okrasila. Pod okrašeno jelko sva dala darilo. Ko sta oče in mati pogledala darila, sta bila zelo vesela. Jaz sem dobila bluzo, hlače, denar in še druge stvari. Zame je božič najlepši praznik. Božič je bil črn, zato ker ni bilo snega. Čas je mineval. Zvečer so prišli k nam stari starši in smo skupaj praznovali božič. Ob 12. uri je bila polnočnica. Maševal je slovenski duhovnik. Bilo je lepo. Med mašo so peli svete pesmi. Po resnici povedano, nas je bilo malo. Ko je na stolpu ura odbila eno, je bilo tudi maše konec. Voščili smo si prijetne praznike. Ta dan se je dobro začel in dobro končal. Želim si še veliko takih lepih praznikov.

Monika Dravec, 7. r.,
OŠ Gornji Senik

Spoštovano uredništvo

Srečni smo, da že eno leto lahko beremo slovenski časopis. Zelo nas veseli, da imamo tudi mi otroci svojo stran. V razredu nas je devet, ki se učimo slovenščino. Vsi imamo vse številke lista. Beremo jih tudi pri urah slovenščine. Radi bi bili, če bi bile otroške strani čim bolj zanimive. Tudi mi skrbimo zanje, saj stalno pošiljamo članke, risbe, včasih tudi pesmice. Uredništvo nas je za to obdarilo in vsak otrok na šoli je dobil od Zveze še božično darilo. Hvala lepa! Zahvalili se bomo tudi tako, da bomo še bolj pridno pisali in brali.

Uredništvu in vsem bralcem želimo srečno, uspešno in mirno novo leto!

5. razred
OŠ Gornji Senik

ODO SA FRIŠKAT

Zazranka sa rano gorstano. Ušo sa po borojco pa po vodau. Po tistin sa ušo k sausedi in sa cingo. Da so oprli dvera, sa začno. "Zdravi bojte, friški bojte, v eton nauvon leti, dosta vina, dosta krüja, vse zavolé, düšno zvaličenje pa največ." Saused mi je dal 100 forintov pa je pravo, aj den v künjo. Tan so meni dali malo vina, ali nejsa vzeu. Išo sa k stari mamicu. Babica je še spala, ge sa jo zbüdo. Babica je brž gorpotegnila nikši gvant in je oprla vrata. Ge sa pá začno mojo pesmico, in sa z vodau babico dobro pofriškal. Eno stotko mi je ona zatok tö dala. Da sa že pau vesi zopojdo, sa srečo mojoga padaša, Andraša. On je že 1500 forintov emo. Po ten sva dva ojdla friškat. Da sa domau prišo, mamicu in očeta sa tö pofriško. Po tiston sa se preobleko in sa začno šteti pejnaze. Skor trigezero forintov sa vkup pobrau.

Dobro bi bila, če bi dostakrat bilau nauvo leto!

Gabor Wachter, 7. r.,
OŠ Gornji Senik

KAKO SEM PREŽIVELA ZIMSKE POČITNICE

Zimske počitnice so se začele 19. decembra. Ta dan je vsakdo zelo težko čakal.

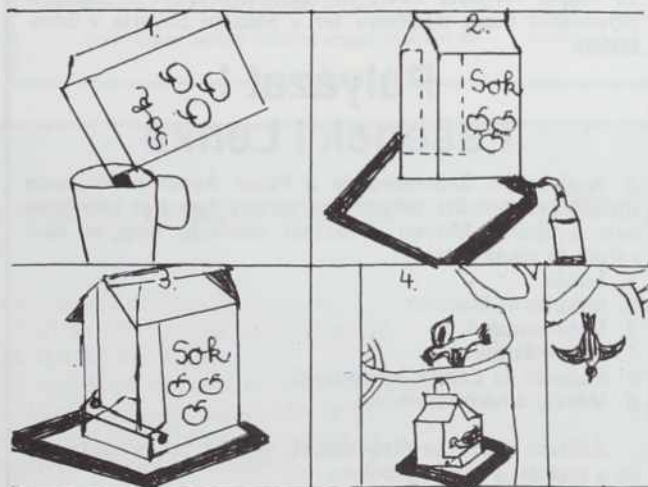
Med počitnicami je bilo lepo, kar ni bilo treba zgodaj vstati. Ko sem vstala, sem pozajtrkovala. Potem sem se igrala in gledala televizijo. Hodila sem tudi v trgovino. Popoldan sem pomagala mamicu peči za božične praznike. V torek smo okrasili božično jelko. Prvi in drugi dan božičnih praznikov je šla vsa družika k maši. V počitnicah smo lupili tudi bučno seme. V

soboto so bile koline pri stari mamicu. Žalostna sem bila, ker ni bilo snega. Zato se nismo mogli sankati, smučati, kepati in narediti sneženega moža.

Med počitnicami so prišli tudi sorodniki. Zadnji dan v letu dolgo nismo šli spat. Gledali smo televizijo. Ob polnoči smo nazdravili novemu letu. Ob pol dveh ponoči so že prišli "friškat". Na prvi dan novega leta smo počivali.

Naslednje dni smo se že pripravljali na šolo.

Ptičja hišica

PTICE - NAŠE PRIJATELJICE

Ko pride prvi sneg, priskaljata k (hiši) taščica in stržek. Mama mi je dala orehe, strl sem jih in natrosil v krmilnico. Izza tople peči sem opazoval še sinico in ščinkavca. Med tistimi pticami, ki zimo preživijo pri nas, so najrevnejše siničke. Vendar ne smemo pozabiti tudi na druge ptičke, ki so pozimi prav tako uboge. To so predvsem vrbčki, kosi in ščinkavci. Te ptice najraje jedo sončnično seme.

Ptice so koristne, razveseljujejo nas s petjem in so znanilke prihoda pomladi. Človek, ne uničuj narave, da bodo tudi te tvoje prijateljice ostale žive!

Andrija Takač, 6. r.,
OŠ Gornji Senik

VEŠ - VEM

TUDI ZIMA JE LAHKO NEPRIJETNA

Sedaj je zima. Že prej smo si pripravili zimsko obleko, obutev, kurjavo, morada tudi sanke.

Pravimo, če le ni preveč mrzla zima, se je prijetno sankati, delati sneženega moža itd. Lepo pa je tudi sedeti v zakurjenem prostoru, opravljati kako delo in le

1234 v Benetkah namesto gondol vozili s sanmi.

Leta 1468 je bilo tako mrzlo, da je zmrzovalo celo vino. Takrat so vino prodajali v kosih in seveda tehtali.

Leta 1700 je bil tak mraz, da niso smeli z zvonovi zvoniti. Če bi kladivo

skozi okno gledati zimsko idilo.

Zima pa ljudem ni bila vedno prijazna in prizanesljiva. Strokovnjaki pravijo in njihovi podatki segajo nazaj v 6. stoletje, da je bila takrat zelo huda in izredno mrzla zima in so ptiči, zmrzneni kot kamen, padali z neba.

Kronike pa nam tudi povedo, da so se pozimi leta

zvona udarjalo ob bronasti obod zvona, bi se ta ob takem velikem mrazu kar razletel.

Spomnimo se tudi Napoleonove vojske, ko je pred Moskvo 1812. leta pozebilo skoraj 30000 vojakov.

Tudi 1879, so v Ljubljani namerili celo minus 26,4 stopinje, v istem času pa na Dolenjskem minus 37 stopinj, na Notranjskem pa celo minus 39 stopinj.

Najnižja temperatura na zemlji je bila dosedaj menda izmerjena 1960. leta na Antarktiki. Izmerili so jo na vremenski postaji v Vostoku, in to minus 88,3 stopinje. Toda to je večinoma nenaseljen predel.

Najbolj mrzel stalno naseljen kraj pa je bila manjša sibirski vasica Ojmjakov, kjer so zabeležili kar minus 71 stopinj. Tudi zapadel sneg ima svoj rekord. Največ snega v enem letu je padlo na Mt. Rajnerju v ZDA, in to 31 metrov. V Sloveniji pa je zapadlo največ snega leta 1977 na Kredarici, in to kar 7 metrov.

Spremljajte tudi vi letošnjo zimo. Merite temperaturo, debelino snežne odeje, trajanje snežne odeje in nam pišite tudi o teh svojih ugotovitvah!

DEZINFORMACIJA

Iz neuradnih virov smo zvedeli, da sta konec oktobra leta 1990 predsednika Madžarske in Slovenije prestopila državno mejo pri Gornjem Seniku. Od takrat je minilo 428 dni, rednega mejnega prehoda pa še ni.

ČE GVÜŠNO ZAVADITE...

Gvüšno se eške spaumnite na našo šalo v slednjaj številki lani. Nej sta se fejs potrudili, ka bi vónajšli, sto smo na tjeipi. Tau je tó istina, ka nas je težko spoznati. Zdaj van vöovadimo steri smo:

Francek Mukič: 6
Marija Kozar-Mukič: 5
Irena Barber: 7

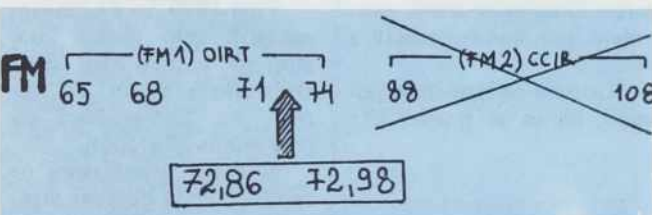
Karel Holec: 4
Jože Hirnök: 1
Marijana Sukič: 2
Brigita Korpič: 3
Med tistimi, steri ste nam rešitev poslali, so dobili:

1. nagrado: Ildiko Merkli iz Števanovec
2. nagrado: Zanett Sebenji iz Monoštra
3. nagrado: Tóth Istvánné iz Csörötneka

RADI(O)!

Radi bi, o, znali, blüzi kelko lüdi má v Porabji radio z vzhodnim (keleti) UKV (URH)-programom od 65 - 74 megahercov. Kak

je niške ne poslúša. Zatok vas lepau prosimo, vöspunite formular, pa ga dajte na pošto v sombolski študio (Thököly u.

vejte, po nauvon se samo tú leko zgrabi slovenski program na Gyórskom radioni. Mi neškemo tó tak zopojti, kak naši loški političari, šteri samo gučijo, gučijo - pa

14. 9700), aj na atrejs novin Porabje (Szentgotthárd, Pf. 77.). Aj pa drugo paut, da pá dobite novine, dajte tistoma, što vam prinesé cajtinge. Vala lejpa.

1. Ime pa atres: .....
2. Šagau mate poslúšati slovenski program na Gyórskom radioni? .....
3. Na vašon radioni mate na URH aj FM- programi numare od 65 do 74 megahercov? .....
4. Poslúšate po nedelaj oddajo "Panonski odmevi" na sobočkon radioni? .....

NIKA ZA SMEJ

Rudi pa etak pravi: "Zakoj mo se pa pazo, vej sa pa nikanej takšoga napravo, ka bi se mogo bodjati."
Ona pa pravi: "Ranč zatok. . . Pašči se že gnauk. . ."

+ + + +

Nejste pozabili, ka letos moremo šparati?!
Naš Pištak je ženo emo v špitalaj pa go gledat úšo. Da je notstaupo, je že vpamet zeu, ka je nej vejga baug, kak toplo v zidini. Pita ženo, kak je tau, ka so špitala tak mrzla ne kúrijo? Žena pravi, ka kúrijo. Pištak pa pravi, kak pa kúrijo, vej je pa vse mrzlo. Žena ma pa etak pravi: "Vejš, moj Pištak, tú šparajo. Tak kúrijo, ka tiste betežnike, steri majo vročino (lázas), od sobe do sobe vozijo pa sobe etak segrejejo."

+ + + +

Naš šparavan Janoš se eden den sreča z doktoron, pa se ma etak tauži: "Dragi doktor, trnok dobro, ka sva se srečala. Vejte, ka je nauvoga? Žena mi je strašno betežna, 39 stopinj vročine ma."

Doktor pa etak pravi: "Dobro Janoš. Zdaj ranč malo cajta man, poj z menov pa go poglednan."

Janoš pa etak pravi: "Dragi doktor, tau je lepau, ka se etak brigate, dapa prosin, gnes ešte ne ojdte k nan. Čakajmo do zranka. Ka pa, če influzeno ma?"

"No pa če influzeno ma, ka je te?" - pita doktor.

"Te na zranjek že moja čerka tú influzeno dobi od nje. Pa če te pridete, te samo gnauk plačan za dvei."

I. Barber

Natečaj! Fašenek i Lenka

Zveza Slovencev in Muzej Avgusta Pavla razpisujeta natečaj za šolarje in odrasle za pustne šeme.

Kako so bili v porabskih slovenskih vaseh oblečeni in kaj so govorili, delali:

1. Lucije
2. Miklavž in njegovo spremstvo
3. Betlehemeške
4. Trije kralji
5. Fašenek in Lenka ter njuno spremstvo
6. Zvač na gostúvanji

Sešijte kostume, oblecite se in prikažite šego na pustni veselici. Najbolj pristne kostume bomo odkupili za muzej Avgusta Pavla in bodo prikazani na razstavi slovenskih mask na Ptujju ter v Muzeju Savaria v Sombotelu.

Pályázat! Fašenek i Lenka

A Szlovén Szövetség és a Pável Ágoston Múzeum ifjúsági és felnőtt pályázatot hirdet farsangi jelmezek bemutatására. Milyen öltözetet viseltek, hogyan beszéltek és viselkedtek a:

1. Lucák
2. Mikulás és kísérete
3. Betlehemesek
4. Háromkirályok
5. Fašenek és Lenka, kíséretével
6. Vőfély a lakodalomban

Állítsák össze az öltözeteket, vegyék fel és mutassák be a szokást a farsangi bálon.

A legeredetibb jelmezeket megvevessük a Pável Ágoston Múzeum számára és részt vesznek a szlovén maszkok kiállításáé Ptujban és a szombathelyi Savaria Múzeumban.

Razpis za natečaj

Kuratorij Sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem razpisuje natečaj za podpiranje samoorganizacijskih prizadevanj in spodbuditev obstoja manjšin.

Prijavijo se lahko fizične ali pravne osebe s programi za organiziranje lokalnih skupin, potrditev narodnostne identitete, negovanje materinščine, ohraniteč tradicionalne kulture.

Kuratorij daje prednost tistim, ki temeljijo na dosedanjih uspehih in na svojih materialnih sredstvih. Predvsem želi podpirati programe v izjemnih primerih pa tudi delovanje organizacij in naložbe.

Na javni natečaj se lahko prijavi vsak z obrazcem če upošteva določila, ki jih le-ta vsebuje. Prijave pošljite v 14 izvodih. Obrazec lahko dobite pri Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal (Urad za narodnostne in etnične manjšine) Budapest, V. Kossuth tér 4. III. 60. Informacije dobite po telefonu številka: 1 123-420, int. 347. Rok za vložitev prošenj je 29. februar 1992.

PORABJE

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek
Glavna in odgovorna urednica **Marijana Sukič**
Naslov uredništva: H-9970 Monošter, Deák Ferenc út 17.,

p. p. 77, tel.: 94/80-767
Cena: posamezna številka 10 forintov oz. SLT, celoletna naročnina 260 forintov oz. SLT

Tisk: SOLIDARNOST, Arhitekta Novaka 4, 69000 Murska Sobota, Slovenija

Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo